

Podobnost komunismu a nacismu

02.Června 2005 Ivan Langer

Je neonacismus jinou formou levicového extremismu či nikoliv? Jsem přesvědčen, že je! Víím, že tento postoj není všeobecně sdílen. A nepřekvapuje mě to.

Komunismus a nacismus mají příliš mnoho společného, než abychom je mohli stavět do vzájemného protikladu. Podobnosti, které nejsou z kategorie čistě náhodných, vykazují jak základní principy, na kterých oba politické směry stavějí, tak i politická praxe Stalinova Sovětského Svazu, Maovy Číny, Pol Potovy Kambodži nebo Hitlerova Německa.

Námitka o absolutním nepřátelství komunismu a nacionálního socialismu neobstojí. Za prvé proto, že největším deklarovaným nepřítelem nemůže být logicky nikdo jiný než ten, kdo usiluje o tytéž cíle – tedy absolutní, nekontrolovatelnou a věčnou moc. A za druhé, stačí připomenout pakt Molotov-Ribbentrop. Tedy dohodu dvou na oko nesmiřitelných totalitních režimů, kterým toto „nepřátelství“ nebránilo spojit se při prosazování jejich skutečných světovládých cílů. O blízkosti obou režimů, a to ideologické, včetně levicovosti, svědčí také výroky jejich vrcholných představitelů. Vrchní nacistický propagandista Goebbels tak neváhal o své straně prohlásit, že představuje „německou národní levici“. V odpovědi na Rooseveltovu otázku po totožnosti šéfa NKVD Beriji zase velký Josef Vissarionovič neváhal bezelstně prohlásit: „Myslíte tenhle? To je můj Himmler.“

Tím, co však komunismus a nacismus spojuje na prvním místě, je přesvědčení, že lze předělat lidskou přirozenost. Víra v to, že lze politickými prostředky vytvořit dokonalého jedince, splývajícího s dokonalou masou a dokonalou společností. Jinými slovy, podle komunistů a nacionálních socialistů je možné vytvořit ideální společnost – v prvním případě ideově a třídně čistou (rozuměj proletářskou), v případě nacismu rasově čistou. Onen pověstný ráj na zemi. V prvním případě podmíněný tím, že nebude existovat žádné soukromé vlastnictví, všechno bude patřit všem, nebude třeba ani státu, neboť nade vším bude bdít vyvolený revoluční předvoj dělnické třídy. Ve druhém pak postavený na vládě vyvolené silné árijské rasy.

Komunisté i nacionální socialisté vytvořili všeobjímající ideologie, které znaly odpovědi na jakékoli otázky politického, ekonomického i ryze lidského typu. Tyto ideologie pak povýšily na státní náboženství, kterým byla podřízena veškerá kultura a vzdělávání. Za důležitou součást své politiky pak oba režimy považovaly export svých ideologií, misi totalitarismů. V případě nacismu se tato „mise“ projevovala válkou za dobytí Lebensraumu pro árijskou rasu. Komunisté zase se zbraní v ruce vyváželi své revoluce do všech světových kontinentů a za nezměrného utrpení domácího i cizího obyvatelstva.

Komunistické režimy i nacistický režim byly postaveny na vedoucí úloze masových státostran, které

si vytvořily převodové páky, pomocí kterých ovládaly celé společnosti. Všichni lidé pak byli nejen nuceni k bezpodmínečnému podrobení se, ale také k aktivní účasti na stranické práci nebo alespoň na činnosti různých společenských organizací – odborů, tělovýchovných a mládežnických organizací, branných spolků, milicí aj. Nikoli náhodou se příslušníci nacistické NSDAP (mimořádně plný název „Národně socialistická německá dělnická strana“ se hodně blíží oficiálním názvům některých komunistických stran před rokem 1989) oslovovali stejně jako komunisté „soudruzi“.

Komunismus a nacionální socialismus dále spojuje rasismus a segregace. Stejně jako nacisté třídili lidi dle jejich rasového původu, komunisté dělili jedince podle třídního původu. Vyvolené oba režimy upřednostňovaly, nevyvolené tolerovaly, ale zneužívaly, a zavržené pak bez milosti likvidovaly (Židy a Romy stejně jako kulaky a buržousty). Bylo-li navíc třeba i komunisté rádi využili antisemitismus (viz proces proti Slánskému a spol.) a naopak nacisté třídní rétoriky, o čemž svědčí např. dochované řeči Hitlera, Goebbelse a dalších nacistických pohlavárů. Termíny jako „židozednářská plutokracie“ nebo „mezinárodní sionistické centrum“ byly užívány oběma režimy.

V praxi obou hnutí najdeme bezprecedentní násilí, a to už před převzetím moci, např. v podobě ozbrojených milicí. Najdeme tam i koncentrační tábory, ať už se nazývaly Osvětim, Dachau, Terezín nebo Gulag a Jáchymov. A v nich milióny lidí krutě mučených, zbavených jakýchkoli náznaků práv a doslova vyhlazených. Komunismus i nacismus ruku v ruce rozpoutaly nejstrašnější a nejkrutější válku v dějinách lidstva.

Společným hlavním nepřitelem komunismu a nacionálního socialismu byly nepochybně kapitalismus a liberalismus, které představovaly pravý opak jejich kolektivismu.

Nechci předělávat základy politologie nebo přepisovat historii. Byl bych jen rád, kdyby se mnozí majitelé jediných pravd trochu zamysleli nad skutečnou podstatou komunismu a nacionálního socialismu. Možná by došli k podobným závěrům o společné – a to krajně levicové – podstatě obou totalitarismů, na niž už dříve upozornili např. Friedrich August von Hayek, Ludwig von Mises, Eric Voegelin, Paul Johnson, Rio Preissner či Hannah Arendtová.

V době, kdy si připomínáme konec nejhoršího válečného konfliktu, který obě hnutí společně rozpoutala, a kdy v mnoha evropských zemích sílí komunistické i neonacistické formace, by taková reflexe byla nepochybně na místě.